2026-30-RE

Causa 2026-30-RE

(Moncada Castaño c/ Pol Rossa)

Número de registre 165-2026. Recurs d'empara

Sentència del 13 de juliol del 2026

BOPA núm. 82, del 22 de juliol del 2026

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 30 de març del 2026, per la representació processal de la Sra. Yulieth Tatiana Moncada Castaño, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la sentència del 10 de març del 2026, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a un procés degut i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li la resolució impugnada per tal que se'n dicti una altra amb els paràmetres sol·licitats en aquest recurs i que condemni la part adversa al pagament de les costes processals ocasionades, inclosos els honoraris d'advocat. Així mateix, atès que l'execució de la sentència comportaria el desnonament de la recurrent, sol·licita que se suspenguin temporalment els seus efectes;

Vista la Constitució, especialment, els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment, el títol IV, capítols primer i sisè;

Vist l'aute del Tribunal Constitucional del 27 d'abril del 2026 que va admetre a tràmit aquesta causa amb efectes suspensius;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 15 de maig del 2026, pel Ministeri Fiscal;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 20 de maig del 2026, per la representació processal del Sr. Lluc Pol Rossa;

Vistes les conclusions formulades dintre de termini per les parts i pel Ministeri Fiscal;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Joan Manel Abril Campoy;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. El 27 de febrer del 2024, la representació processal del Sr. Lluc Pol Rossa va presentar una

demanda de resolució de contracte d'arrendament contra la Sra. Yulieth Tatiana Moncada Castaño i contra el Sr. M. M. M., al·legant l'incompliment de la clàusula relativa a la prohibició de tenir animals de companyia sense autorització.

1.2. El mateix dia, el Sr. M. M. M. es va aplanar a la demanda, sol·licitant únicament que no se li imposessin les costes processals.

1.3. Mitjançant un aute del 6 de maig del 2024, dictat per la Secció Civil 4, es va declarar a la Sra. Yulieth Tatiana Moncada Castaño en situació de rebel·lia processal; aquell mateix dia, la defenent va presentar un escrit de contesta que va ser inadmés a tràmit; posteriorment va formular un recurs de reposició que va ser desestimat mitjançant un aute del 16 de setembre del 2024.

1.4. El 30 de novembre del 2025, la Secció Civil 4 va dictar una sentència que acordava desestimar la demanda formulada pel Sr. Lluc Pol Rossa.

1.5. La representació processal del Sr. Lluc Pol Rossa va interposar un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió, i, el 10 de març del 2026, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va dictar una sentència que decidia estimar aquest recurs, revocar íntegrament la decisió de la primera instància i, en el seu lloc, acordava estimar la demanda presentada contra els Srs. Yulieth Tatiana Moncada Castaño i M. M. M. declarant resolt el contracte d'arrendament per incompliment de la part arrendatària de la prohibició continguda en el pacte 11 m) del contracte d'arrendament, amb efectes des del dia 29 de febrer del 2024; acordava el desnonament de la part demandada, amb advertiment de llançament en cas de no procedir a la desocupació voluntària de l'immoble, el qual haurà de ser restituït a l'arrendador en el mateix estat en què va ser lliurat, llevat dels deterioraments imputables a l'ús ordinari de l'habitatge. Igualment, condemnava la demandada a reparar els danys que s'acreditin i a satisfer la indemnització corresponent per l'ocupació indeguda que pugui resultar procedent.

Així mateix, imposava a la Sra. Yulieth Tatiana Moncada Castaño les costes causades en la instància, sense que aquest pronunciament afectés el Sr. M. M. M., atès el seu aplanament a la demanda en els termes interessats per la part recurrent.

1.6. El 30 de març del 2026, la representació processal de la Sra. Yulieth Tatiana Moncada Castaño va interposar un recurs d'empara contra la sentència del 10 de març del 2026, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a un procés degut i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació de la recurrent

- La recurrent fonamenta el seu recurs en la vulneració dels drets a la defensa, a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a un procés degut, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

- Al·lega que la causa de la resolució del contracte d'arrendament va ser exclusivament la infracció de la prohibició de tenir mascotes o animals de companyia sense l'autorització de la part arrendadora. Sosté que és cert que a l'habitatge llogat tenia un gos de petites dimensions que va quedar acreditat que no provocava molèsties als veïns, ni causava desperfectes a l'immoble arrendat. Exposa que la doctrina de la Sala Civil -veg. les sentències del 23 de desembre del 2022 i del 18 d'abril del 2023- afirma que l'incompliment del pacte prohibitiu de tenir animals no pot motivar per si sol la resolució del contracte.

- Entén que la sentència de la Sala Civil impugnada vulnera el dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret, atès que és una decisió mancada de raonabilitat jurídica i desproporcionada. Segons el seu parer, se sanciona amb la pèrdua de l'habitatge una conducta innòcua i sense transcendència jurídica real. A més, s'aparta de manera injustificada de la doctrina consolidada del Tribunal Superior de Justícia, segons la qual, la mera tinença d'un animal de companyia no és suficient, sinó que cal que aquest causi danys o molèsties acreditades, motiu pel qual s'infringeixen els principis de seguretat jurídica i d'igualtat.

- Conclou que la resolució de l'arrendament per aquest motiu suposa una ingerència desproporcionada i injustificada en la vida de les persones i, atès que els animals de companyia són éssers vius amb sensibilitat, no es poden acceptar interpretacions rigoristes que impedeixin la convivència amb aquests. Per tant, es vulnera el dret a la dignitat -article 4- i "*a la tutela judicial efectiva*" (*sic*) -article 10.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li la resolució impugnada per tal que se'n dicti una altra amb els paràmetres sol·licitats en aquest recurs i que condemni la part adversa al pagament de les costes processals ocasionades, inclosos els honoraris d'advocat. Així mateix, atès que l'execució de la sentència comportaria el seu desnonament sol·licita que se suspenguin temporalment els seus

efectes.

2.2. Argumentació de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia

- La Sala Civil justifica la resolució de la relació arrendatícia en els arguments següents.

En primer terme, assevera que ni la Llei d'arrendament de finques urbanes, ni la Llei de tinença i protecció d'animals contenen cap previsió respecte dels animals de companyia i els contractes de lloguer, de manera que és l'autonomia de la voluntat qui ho regula. Sosté que en el contracte d'arrendament es va establir, en termes absoluts, la prohibició de tenir animals de companyia i que això és un indicador clar de la voluntat de les parts d'atorgar-li una rellevància singular. I entén que aquest pacte es va concebre com a nuclear dins l'economia del contracte i que la seva vulneració pot afectar l'equilibri establert i frustrar la finalitat perseguida per una de les parts.

En segon terme, pel que fa a la seva doctrina, les decisions anteriors descansaven en la tolerància perllongada de l'arrendador, la qual cosa havia generat una aparença d'aquiescència que modulava la gravetat de l'incompliment. En aquest cas, la resposta de l'arrendador va ser immediata i clara en el sentit de no admetre animals de companyia i també va ser mantinguda en el temps.

- Per aquests motius, va estimar el recurs d'apel·lació, va revocar íntegrament la decisió de la primera instància i, en el seu lloc, va acordar estimar la demanda presentada per l'agent contra els Srs. Yulieth Tatiana Moncada Castaño i M. M. M. declarant resolt el contracte d'arrendament per incompliment de la part arrendatària de la prohibició de tenir animals de companyia.

2.3. Argumentació del Ministeri Fiscal

- El Ministeri Fiscal sol·licita l'estimació del recurs d'empara, de conformitat amb els motius següents.

- En primer terme, afirma que la doctrina de la Sala Civil ha establert un doble paràmetre per determinar la viabilitat de la resolució en cas de tinença d'animals: en el cas de la sentència del 25

de gener del 2007 només es podia donar lloc a la resolució quan els animals eren molestos o perillosos, ja que l'incompliment d'un pacte contractual solament donava lloc a la resolució si s'incomplien obligacions essencials o si l'incompliment, sent parcial o defectuós, frustrava el dret subjectiu del creditor. I aquesta doctrina va ser reafirmada mitjançant la sentència del 23 de novembre del 2022 i mitjançant la del 18 d'abril del 2023.

- Així doncs, els dos elements de l'estàndard són la tolerància de l'arrendador i l'existència d'un perjudici real i acreditat.

- En segon terme, el Ministeri Fiscal assenyala que si bé la Sala Civil analitza el primer element, relatiu a la tolerància de l'arrendador, no ho fa amb el segon, ja que l'exigència de perjudici real opera com a un element per efectuar el judici de ponderació i de proporcionalitat. I aquí rau el dèficit de motivació que, a la vegada, genera la vulneració d'altres drets fonamentals com el dret a la vida privada i familiar i el dret a la inviolabilitat del domicili de l'arrendatari -articles 14 i 15 de la Constitució.

- El Ministeri Fiscal considera que les mancances de motivació es deriven de l'adopció d'una solució formalista que no aporta el corresponent judici de ponderació i de proporcionalitat, ja que una amenaça de desnonament que obliga a l'arrendatari a triar entre el seu habitatge o el seu animal de companyia s'ha de justificar de manera suficient.

- Per aquests motius, demana l'anul·lació de la sentència impugnada i la retroacció de les actuacions al moment previ al seu pronunciament.

2.4. Argumentació del Sr. Lluc Pol Rossa

- Aquesta part al·lega que la sentència impugnada exposa les raons per les quals les sentències 24/2022 i 307/2022 no són aplicables, ja que la tolerància de l'arrendador s'equipara a l'aquiescència.

- En primer terme, segons el seu parer, la recurrent pretén convertir al Tribunal Constitucional en una tercera instància, atès que la sentència recorreguda en empara està motivada i el seu raonament jurídic no és ni il·lògic, ni absurd.

- En segon terme, afirma que no és cert que la recurrent no pugui marxar del pis, ja que ja ho ha fet. I afegeix que la mascota i l'arrendatària han deixat greus desperfectes en el pis. És cert que la convivència amb un animal de companyia pot formar part de l'esfera de la vida privada i familiar d'una persona, però la convivència ha de tenir lloc en espais autoritzats i per una persona que tingui la deguda cura de l'animal.

- Addueix que no s'ha vulnerat a la recurrent els drets a la defensa, ni a obtenir una resolució fonamentada en Dret. En cap cas s'han vulnerat els principis de seguretat jurídica i d'igualtat en l'aplicació de la llei, ni en l'aplicació de la jurisprudència. I tampoc s'ha infringit "*la tutela judicial efectiva*" (*sic*), ni el dret a la dignitat, ni la inviolabilitat del domicili, ni el dret a l'habitatge, ni els principis de proporcionalitat, ni d'interdicció de l'arbitrarietat.

- Per tant, sol·licita que aquest Tribunal, un cop produït el retorn voluntari de la possessió, es constati la pèrdua sobrevinguda de l'objecte del recurs d'empara.

- Informa que la recurrent, de manera voluntària, ha retornat la possessió del pis per la qual cosa ha buidat de contingut el seu recurs d'empara, i renuncia, per tant, a fer valer l'interès en què no es resolgui el contracte d'arrendament.

- Per aquests motius, demana al Tribunal Constitucional que desestimi aquest recurs d'empara i que la condemni al pagament dels honoraris del seu advocat.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. El recurs d'empara no converteix el Tribunal Constitucional en una tercera instància ni en un tribunal suprem; l'únic objecte del recurs d'empara és el de verificar que les decisions impugnades estiguin motivades i es fonamentin en un raonament jurídic que no sigui il·lògic, ni absurd i que no vulnerin cap dels drets protegits per l'article 10 de la Constitució.

3.2. La qüestió prèvia a resoldre és la de saber si aquest recurs d'empara ha perdut

sobrevingudament el seu objecte o, pel contrari, si ha de ser analitzat i resolt per aquest Tribunal Constitucional.

La part defenent argumenta que, atès que la part recurrent en empara ha retornat voluntàriament la possessió de l'habitatge objecte de la relació arrendatícia que ha estat resolta per la Sala Civil, el recurs d'empara hauria perdut, posteriorment a la seva presentació, el seu objecte.

El recurs d'empara s'adreça a la constatació de la vulneració dels drets fonamentals recollits a l'article 10 de la Constitució i a la consegüent anul·lació de la sentència de la Sala Civil, per la qual cosa, encara que s'hagi retornat la possessió voluntària de l'habitatge objecte de l'arrendament, examinar si la decisió judicial es troba degudament motivada i si s'han infringit els drets i els principis que indica la recurrent segueix presentant un indubtable interès constitucional. Una altra qüestió és l'impacte que una eventual sentència estimatòria d'aquest Tribunal pugui generar en la reparació dels drets de la recurrent, ja que si el bé immoble ha estat retornat i s'ha concertat un nou arrendament, la reparació *in natura* serà inviable, però no així la reparació per equivalent.

I tampoc s'observa cap vulneració del dret a un procés degut, per quan la recurrent ha pogut articular les seves pretensions en les dues instàncies i mitjançant aquest recurs d'empara, amb ple compliment de les garanties processals i constitucionals.

3.3. El cànon de constitucionalitat respecte de l'exigència de motivació i del dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret ha estat explicitat reiterades vegades per aquest Tribunal.

Així, ens hem pronunciat en múltiples ocasions sobre el deure de motivació (veg. per ex. la sentència del 2 d'abril del 2012, recaiguda en la causa 2011-37-RE, la sentència del 12 d'octubre del 2018, recaiguda en la causa 2018-21-RE, la sentència del 9 de setembre del 2019, recaiguda en la causa 2019-34-RE, la sentència del 14 de juliol del 2025, recaiguda en la causa 2025-26-RE, la sentència del 16 d'octubre del 2025, recaiguda en la causa 2025-49-RE, la sentència del 17 de novembre del mateix any, recaiguda en la causa 2025-70-RE, l'aute del 19 de gener del 2026, recaigut en la causa 2025-108-RE, l'aute del 27 d'abril del mateix any, recaigut en la causa 2026-13-RE, i, més recentment, la sentència del 18 de maig del 2026, recaiguda en la causa 2026-17-RE).

La doctrina del Tribunal Constitucional ha estat constant en destacar que el deure de motivar les resolucions judicials, no només present a l'article 10, sinó també a l'article 86.2 de la Constitució ("*2. En tot cas, les sentències seran motivades, fonamentades en l'ordenament jurídic i notificades fefaentment*"), deriva de la necessitat que els jutges expliquin el raonament emprat per tal que els justiciables puguin entendre els motius pels quals les seves pretensions han estat totalment o parcialment rebutjades.

La motivació és una conseqüència de la bona administració de Justícia (veg. la sentència del Tribunal Europeu dels Drets Humans recaiguda en la causa García Ruiz c/ Espanya, *GC* núm. 30544/96, del 21 de gener de 1999, §26), alhora que requereix que es recolzi en criteris objectius derivats del dret. A més, i no es pot oblidar, la motivació de les resolucions judicials i, per tant, l'explicitació de l'aparell argumentari per acollir o refusar les pretensions de les parts és aquell que possibilita que els tribunals superiors, els quals han de resoldre els recursos contra les resolucions judicials, puguin conèixer les raons en què s'ha fonamentat l'òrgan judicial *a quo* en la seva resolució.

Per últim, però no menys important, el Tribunal Europeu dels Drets Humans ha assenyalat que la motivació ha de contenir una exigència de rigor i de qualitat. I, en aquest sentit, s'han equiparat a les denegacions de justícia aquelles fonamentacions estàndards, esquelètiques o vagues.

3.4. En el cas que ara en ocupa es tracta d'analitzar si ha tingut lloc una modificació o un canvi de la línia jurisprudencial establerta, sense una motivació suficient en relació amb les raons que justifiquen aquest canvi.

La línia jurisprudencial consolidada per part de la Sala Civil exigeix que no qualsevol incompliment de la prohibició de tenir animals domèstics provoca la resolució contractual. Entén que s'ha de tenir en compte el comportament o l'aquiescència de l'arrendador i les molèsties o els perjudicis que puguin causar els animals (veg. les sentències del 25 de gener del 2007, del 23 de novembre del 2022 i del 18 d'abril del 2023).

La Sala Civil, en la decisió impugnada, afirma que les decisions esmentades descansaven en un element de fet concret, com era la tolerància perllongada de l'arrendador, la qual modulava la gravetat de l'incompliment. I en aquest cas, la situació era diferent perquè l'arrendador sempre es va oposar a la tinença de l'animal i va advertir de l'exercici de l'acció resolutòria. Exposa que no es tracta d'una infracció accessòria, sinó de la vulneració d'una condició que integrava el nucli del consentiment contractual. I, per tant, no es requeria l'exigència de la prova de desperfectes o de molèsties.

3.5. La doctrina de la decisió recorreguda elimina el requisit de l'exigència de desperfectes o de molèsties efectuades pels animals domèstics, perquè no es conceptua la tinença d'animals com a una infracció accessòria. Però aquesta conseqüència no es troba suficientment motivada.

En efecte, que no existeixi aquiescència de l'arrendador significava, segons la línia jurisprudencial de

la Sala Civil, que la prohibició de tenir animals comportaria una infracció rellevant i que donaria lloc a la resolució del contracte d'arrendament, no per si sola, sinó si es produïen molèsties o desperfectes.

En aquest cas, no s'analitza l'existència d'aquestes, sinó que es considera irrellevant, perquè la tinença d'animals no és una infracció accessòria, sinó que forma part del nucli del consentiment contractual.

La Sala Civil elimina una de les dues exigències de la doctrina jurisprudencial anterior, com així ho posa en relleu el Ministeri Fiscal en el seu elaborat informe, sense facilitar els arguments que recolzin aquest canvi. Així, no s'explicita les raons per les quals en aquest cas la prohibició de tenir animals conforma el nucli essencial del consentiment, atès que aquesta prohibició en el contracte no és autònoma, ni destacada especialment, sinó que es troba junt a altres prohibicions imposades, previstes en el pacte onze, i que admeten la dispensa de l'arrendador.

Així doncs, atès que no s'han explicitat les raons per les quals la prohibició de la tinença d'animals conformaria una causa de resolució derivada d'un incompliment essencial, modificant la jurisprudència anterior que requeria la prova de molèsties o de danys, i, per tant, atès que s'ha eliminat un dels condicionants de la doctrina jurisprudencial que possibilitava el manteniment de la relació si aquestes molèsties o desperfectes no existien, la motivació de la Sala Civil és insuficient per justificar el canvi produït. Al mateix temps el fet que no s'expliquen les raons per les quals, la sola tinença d'un animal de companyia genera un incompliment essencial de la relació arrendatícia, que no requereix del judici de proporcionalitat que es conté en la jurisprudència anterior, incideix també en una fractura lògica en el raonament, la qual deriva en l'estimació del recurs per un dèficit de motivació.

3.6. L'estimació del recurs comporta la no imposició de les costes processals (*a contrario* article 92.4 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional).

Decisió:

En atenció a tot això que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

Ha decidit:

1. Estimar el recurs d'empara interposat per la representació processal de la Sra. Yulieth Tatiana Moncada Castaño.

2. Anul·lar la sentència de la Sala Civil del 10 de març del 2026 i retrotraure les actuacions al moment anterior al seu pronunciament de manera que, amb plenitud de jurisdicció, la Sala Civil dicti una nova sentència amb la motivació escaient.

3. No fer imposició de les costes processals relatives al recurs d'empara.

4. Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal de la recurrent, a la representació processal del Sr. Lluc Pol Rossa, a la Secció Civil 4 de la Batllia, a la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal, ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 13 de juliol del 2026.

Joan Manel Abril Campoy

President

Pere Pastor Vilanova

Vicepresident

Jean-Yves Caullet

Magistrat

Víctor Torre de Silva López de Letona

Magistrat